

Planeringsförutsättningar inför Budget 2025

VARBERGS
KOMMUN

Innehållsförteckning

Inledning	3
Budgetprocessen	3
Styrmodellen	4
God ekonomisk hushållning	4
Finansiella mål	4
Mål och inriktning 2024-2027	5
Planeringsförutsättningar inför Budget 2025	6
Den samhällsekonomiska utvecklingen	6
Befolkningsutveckling	7
Skatteintäkternas förändring	11
Finansiell analys	12
Nämndernas budgetförutsättningar	14
Pris- och löneförändringar	14
Demografiska förändringar	15
Servicekommitténs prisökningar på interna köp	16
Prioriteringar	16
Nämndernas driftsbudget	17
Nämndernas investeringsbudget	18

Inledning

Budgetprocessen

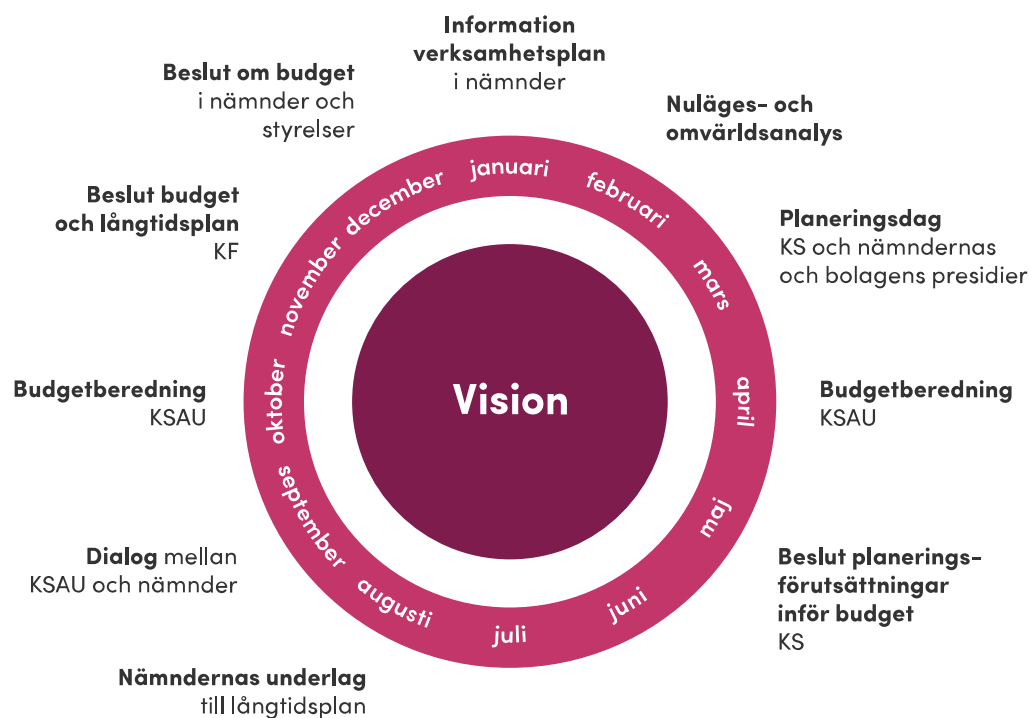
Planeringsförutsättningarna är en del i kommunens budgetprocess. Syftet med dokumentet är att tydliggöra de mål, uppdrag och ekonomiska förutsättningar som nämnder och bolag har att förhålla sig till nästa år. Planeringsförutsättningarna ska också visa på förändrade förutsättningarna jämfört med november månads budgetbeslut och förbereda budgetberedningen inför höstens budgetarbete.

Årshjulet nedan illustrerar kommunens samlade budgetprocess. Genom att arbeta i enlighet med processen gynnas ett långsiktigt förhållningssätt och möjligheterna till en god ekonomisk hushållning där såväl verksamhetsmål som finansiella mål uppnås.

Om planeringsförutsättningarna anger förutsättningarna för första året i planperioden så har höstens budgetarbete ett mer långsiktigt perspektiv och fokuserar på den därefter kommande fyraårsperioden. Arbetet resulterar i en budget för kommunkoncernen som beslutas av fullmäktige i november.

Arbetet med budgetprocessen beskrivs steg för steg på varberg.se/budget där det löpande publiceras underlag som har med budgeten att göra, exempelvis årets planeringsförutsättningar.

På varberg.se/analys finns den nuläges- och omvärldsanalys som syns i budgetprocessen nedan och som presenterades på vårens planeringsdagar inför arbetet med *Budget 2025 och plan 2026-2029*.

Styrmodellen

God ekonomisk hushållning

Kommuner har enligt kommunallagen krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning enligt kommunallagen innebär att kommunerna ska sköta sin ekonomi på ett ansvarsfullt sätt, att resurserna i verksamheten används till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. Kommunallagen sammanfattar:

- För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.
- För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.
- För att utjämna svängningar i kommunens intäkter kan kommunen anta regler för hantering av resultatutjämningsreserv.

Vad är god ekonomisk hushållning för Varbergs kommun?

Styrning och ledning i Varbergs kommun utgår från kommunens styrmodell. Genom styrmodellen förtydligas att det är fullmäktiges strategiska målområden och prioriterade mål som tillsammans med fullmäktiges finansiella mål utgör ramverket för en god ekonomisk hushållning i Varberg.

De finansiella målen ska säkerställa att varje generation själv bär kostnaden för den service som den konsumerar. Målen är därför formulerade så att de genererar ett ekonomiskt resultat som klarar framtida åtaganden såsom pensionskostnader och investeringar och är utformade som ett genomsnitt över en längre tidsperiod.

Finansiella mål

Lagen om kommunal bokföring och redovisning anger att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning ska följas upp och utvärderas för hela den kommunala koncernen. Från och med budgetåret 2022 beslutar därför kommunfullmäktige om finansiella mål för både kommunkoncernen i sin helhet och för primärkommunen.

Finansiella mål för kommunkoncernen:

1. Årets resultat för kommunkoncernen ska, efter finansiella poster, som ett genomsnitt uppgå till minst 265 mnkr för perioden 2020-2028.
2. Soliditeten för kommunkoncernen (exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse och skuld avseende finansiell leasing) ska vid planperiodens slut uppgå till minst 30 procent.

Finansiella mål för kommunen:

1. Årets resultat för kommunen ska som ett genomsnitt uppgå till minst 200 mnkr per år för perioden 2020-2028.

2. Årets strukturella resultat¹ ska för varje enskilt år, undantaget år 2024, uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.
3. Soliditeten för kommunen (exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse, skuld avseende finansiell leasing samt skulder avseende kommunala bolag) ska vid planperiodens slut uppgå till minst 50 procent.

Mål och inriktning 2024-2027

Vid varje ny mandatperiod beslutar kommunfullmäktige om strategiska målområden och prioriterade mål som anger den politiska viljeinriktningen för de kommande fyra åren. Utgångspunkten är visionen om Varberg som västkustens kreativa mittpunkt. På varberg.se/mal finns en beskrivning av kommunfullmäktiges mål och inriktning för perioden 2024-2027 och vilka prioriterade mål som är satta för respektive målområde.

Ett samhälle för alla

Hela Varberg växer hållbart och är tryggt och inkluderande.

Invånarna känner tilltro till demokratin och kan påverka utifrån sina förutsättningar.

Barn och unga i Varberg har goda förutsättningar att forma sina liv.

En variation av upplåtelseformer ska möta invånarnas behov av bostäder i hela kommunen.

En grön och klimat-medveten kommun

Varberg tar ansvar inom hållbarhet och minskad klimatpåverkan.

Varberg är väl rustat att möta klimatförändringar.

Varberg har en hållbar och balanserad tillväxt i samhällsbyggandet, där naturområden värnas och utvecklas.

Livskraftigt näringsliv

I Varberg är det enkelt och attraktivt att etablera, driva och utveckla företag i hela kommunen.

Kommun, näringsliv och civilsamhälle samverkar för ett bättre Varberg.

Varberg ska ha planlagd verksamhetsmark, anpassad för näringslivets behov, i alla kommunens serviceorter.

Efterfrågad arbetskraft skapas genom utbildning och kompetensutveckling för alla med olika förutsättningar, ålder och bakgrund.

En effektiv, hållbar och nytänkande organisation

Vi är en effektiv och innovativ organisation som utvecklar verksamheten utifrån dem vi är till för.

Det är lätt att göra rätt för både invånare och medarbetare.

Vi är en hållbar och attraktiv arbetsgivare som värnar, utmanar och skapar möjligheter för medarbetarna.

¹ Det strukturella resultatet anger kommunens ekonomiska resultat om exploateringsöverskott, reavinster på anläggningstillgångar och redovisningsmässiga intäkter i form av gåvor, exkluderas. För 2025 är målet för det strukturella resultatet 46 mnkr.

Planeringsförutsättningar inför Budget 2025

Sveriges kommuner och regioner (SKR) lämnar under året prognoser kring den samhällsekonomiska utvecklingen och tar fram budgetförutsättningar som Varbergs kommun använder i sitt planerings- och uppföljningsarbete.

I planeringsförutsättningarna inför årets budgetarbete används prognosen som SKR lämnade i februari 2024 genom cirkulär 24:16 "Aktuell ekonomi – Planeringsförutsättningar för åren 2024-2027" samt cirkulär 24:15 "MakroNytt 1/2024".

Den samhällsekonomiska utvecklingen

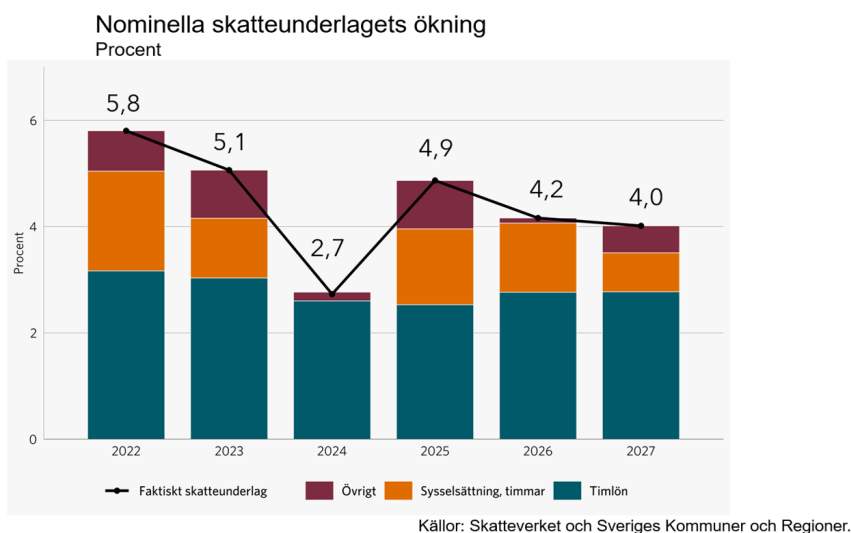
SKR skriver i sin prognos att både global och svensk tillväxt blir svag under 2024, men att perioden av rekordhöga prisökningar ligger bakom oss. En fortsatt nedåtgående trend för inflationen förutses vilket gör att centralbankerna kommer att kunna sänka styrräntorna i år. Effekten av sänkta räntor och en fallande inflation bedöms dröja till 2025, då BNP-tillväxten kan ta fart igen.

Tabell: Nyckeltal för den svenska ekonomin

Nyckeltal	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP	2,9	-0,2	0,6	2,8	2,5	1,8
Arbetslöshet, andel av arbetskraften	7,5	7,6	8,7	8,8	8,1	7,8
Inflation, KPI	8,4	8,5	3,4	1,2	1,7	2,0
Styrränta, värde vid årets slut, procent	2,5	4,0	3,0	2,0	2,0	2,2

Källa: Macrobond, Medlingsinstitutet, Riksbanken, Skatteverket, SCB och SKR

I höstens prognos inför Budget 2024 hade arbetsmarknaden inte påverkats i någon större utsträckning av den allt svagare konjunkturen, men konjunkturedgången har nu också gett avtryck på arbetsmarknaden med en vikande sysselsättning och ökad arbetslöshet som följd. Andelen arbetslösa förutses öka till 8,7% under 2024, vilket är en ökning på cirka en procentenhet jämfört med 2023. Den svaga sysselsättningen i år innebär att ökningen av skatteunderlaget blir den lägsta på 14 år (undantaget pandemiåret 2020). I tabellen nedan syns den historiskt låga nivån på ökning av skatteunderlaget under 2024 och prognosen för återhämtning 2025 genom en ökning av andelen sysselsatta.

Det reala skatteunderlaget blir under åren 2023 och 2024 negativ, det vill säga den verkliga köpkraften minskas på grund av den höga kostnadsutvecklingen. Skatteunderlaget i reala termer har inte minskat sedan 2003 och med tillgängliga data från 2000 och framåt har det aldrig tidigare hänt att det reala skatteunderlaget minskat två år i följd. De senaste åren har skatteunderlaget i reala termer ökat med i snitt 1,7 procent per år och snittet för 2023 till 2027 visar nu en real uppgång med i snitt 1 procent. Fram till 2027 visar alltså prognosen drygt 3 procentenheters lägre ökning än om ökningen hade varit i nivå med tidigare snitt.

Tabell 3. Skatteunderlag samt beräknad real utveckling

Procentuell förändring

Nyckeltal	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Faktiskt skatteunderlag	5,8	5,1	2,7	4,9	4,2	4,0
Regelförändringar*	-0,5	0,2	-0,2	0,0	-0,3	0,0
Underliggande	6,3	4,9	3,0	4,9	4,5	4,0
Prisutveckling	4,5	6,5	4,4	0,2	1,9	3,2
Realt skatteunderlag	1,7	-1,5	-1,4	4,6	2,6	0,8

*Bidrag till förändring av faktiskt skatteunderlag, procentenheter.

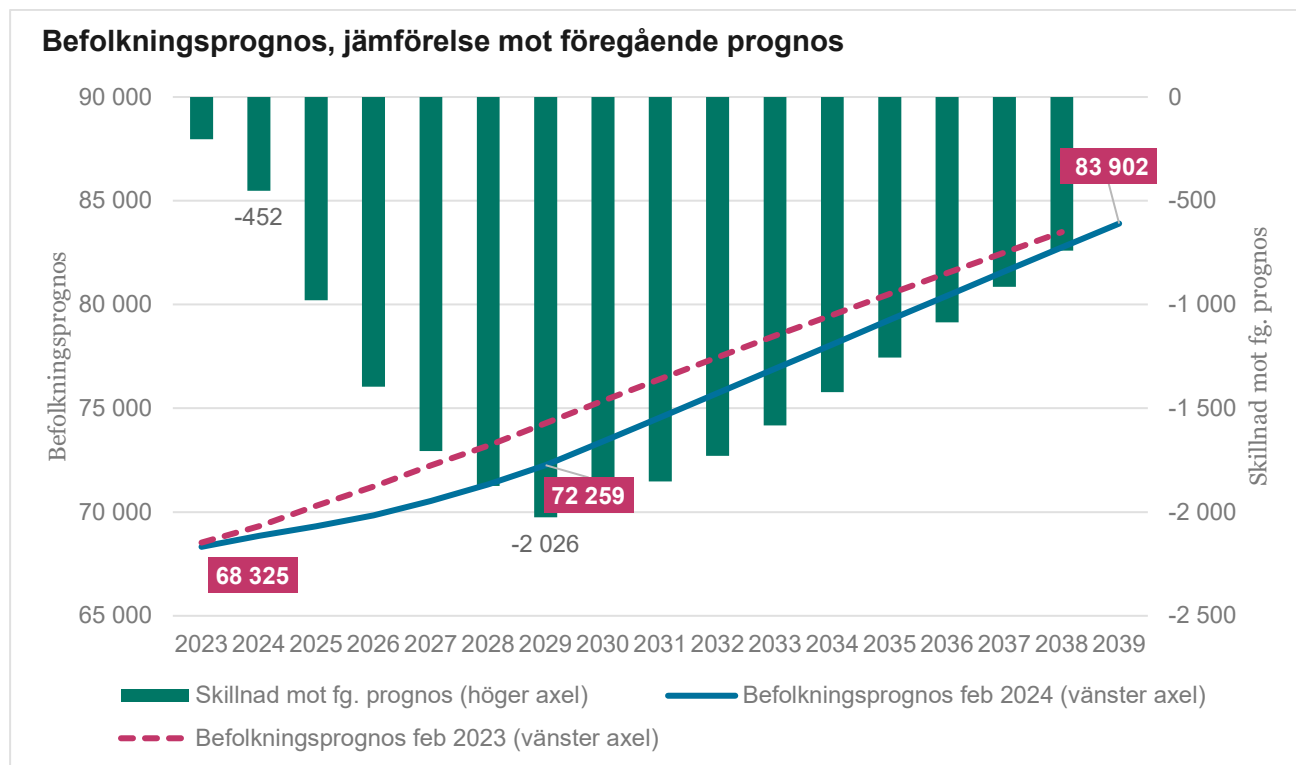
Källa: Skatteverket och SKR.

Befolkningsutveckling

Prognosen över befolkningens utveckling och sammansättning är ett viktigt underlag vid planering av kommunala verksamheter som bostäder, skolor, omsorg och fritidsanläggningar. Den är också ett viktigt instrument för beräkning av kommunens skatteintäkter. Den senast framtagna prognosen, som avser perioden 2024-2039, visar på en fortsatt ökande befolkning i Varberg, men en kraftig inbromsning i ökningstakten jämfört med tidigare prognos. Den här inbromsningen syns inte enbart i Varberg. Barnafödandet har i förhållande till befolkningen aldrig varit lägre i Sverige. SCB sammanfattar att 2023 var året med det lägsta antalet födda barn per kvinna som någonsin uppmäts i Sverige (under 1,5 barn per kvinna), den lägsta befolkningsökningen sedan 2001 och att befolkningen ökade i 95 kommuner men minskade i 193.

Den totala befolkningsutvecklingen ser fortsatt positiv ut för Varbergs kommun, men den nya prognosen visar en minskning mot föregående prognos på totalt 452

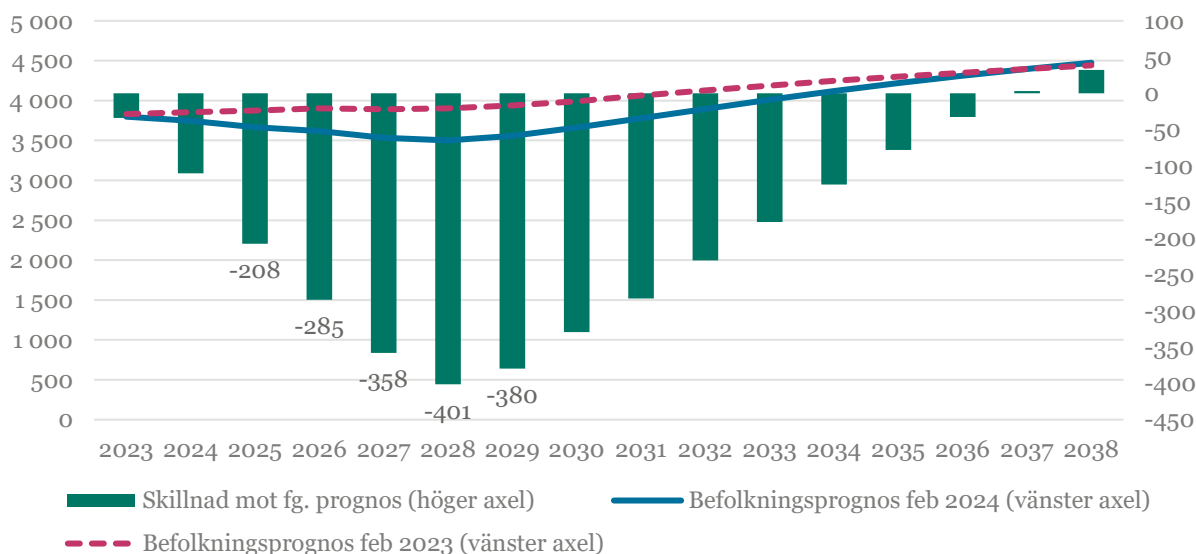
personer 2024 (grund för 2025 års skatteberäkning) och drygt 2000 personer färre 2029. I nästa stycke beskrivs effekten av den nya prognosen på våra skatteintäkter.

För Varberg innebär den nya befolkningsprognosen en minskning jämfört med tidigare prognos i åldersgrupperna för barn i förskola (1-5 år), grundskola (6-15 år) och gymnasium (16-18 år), men en ökning i prognosen för antalet äldre (80+), vilket får en kraftig påverkan på den demografiska tilldelningen som beskrivs under nämndernas förutsättningar. Viktigt att poängtera är att befolkningen fortfarande ökar, om än i lägre takt än tidigare. I vissa åldersgrupper, exempelvis förskolebarnen (1-5 år) ser vi dock en minskning de kommande åren, vilket stämmer väl med det som beskrivs tidigare, barnafödandet har aldrig varit så lågt som det är nu.

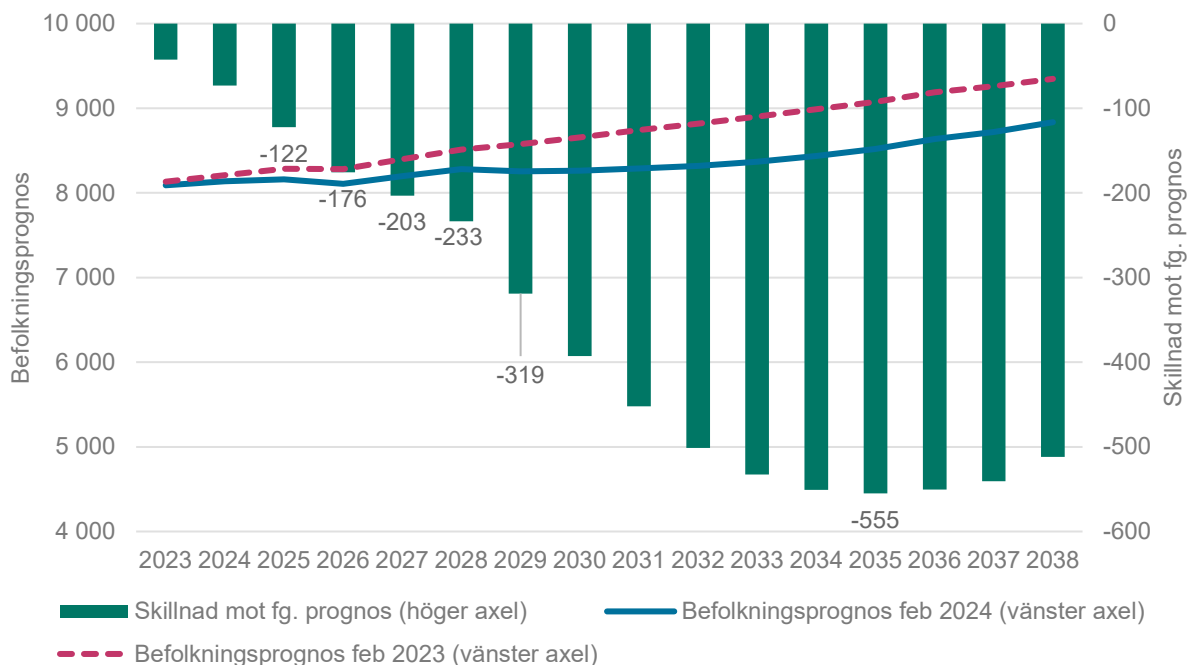
I grafen nedan illustreras skillnaden mellan årets prognos och förra årets prognos för antalet förskolebarn i åldrarna 1-5 år. De gröna staplarna är minskningen jämfört med föregående prognos, och om man tittar på den blå linjen (2024 års prognos) så syns det att antalet barn minskar fram till 2028 då kurvan vänder uppåt och barnen i denna åldersgrupp återigen blir fler. År 2024 är prognosen att det finns 3 745 barn i förskoleålder i Varbergs kommun, 2028 är siffran 3 501, det vill säga en minskning med 244 barn.

Befolkningsprognos 1-5 år (förskola)

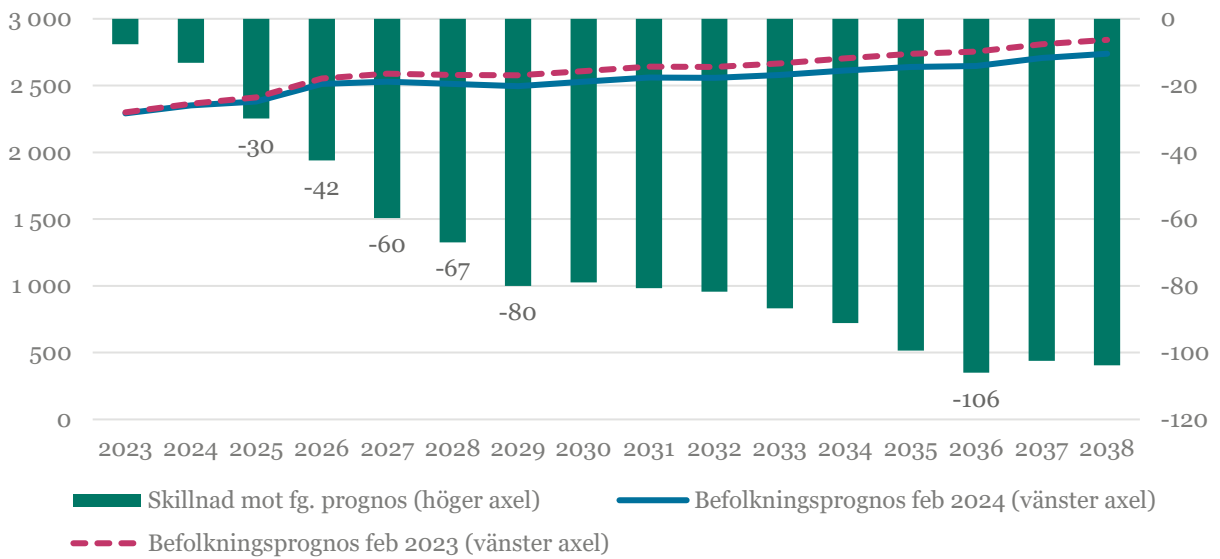
Nästa graf illustrerar skillnaden på samma sätt för grundskolebarnen i åldrarna 6-15 år. De gröna staplarna är minskningen jämfört med föregående prognos, men som både den rosa (2023 års prognos) och den blå (2024 års prognos) linjen visar, så ökar antalet barn i grundskoleålder från 8 137 st 2024 till 8 255 st 2029, det vill säga en ökning med 118 barn totalt under planperioden.

Befolkningsprognos 6-15 år (grundskola)

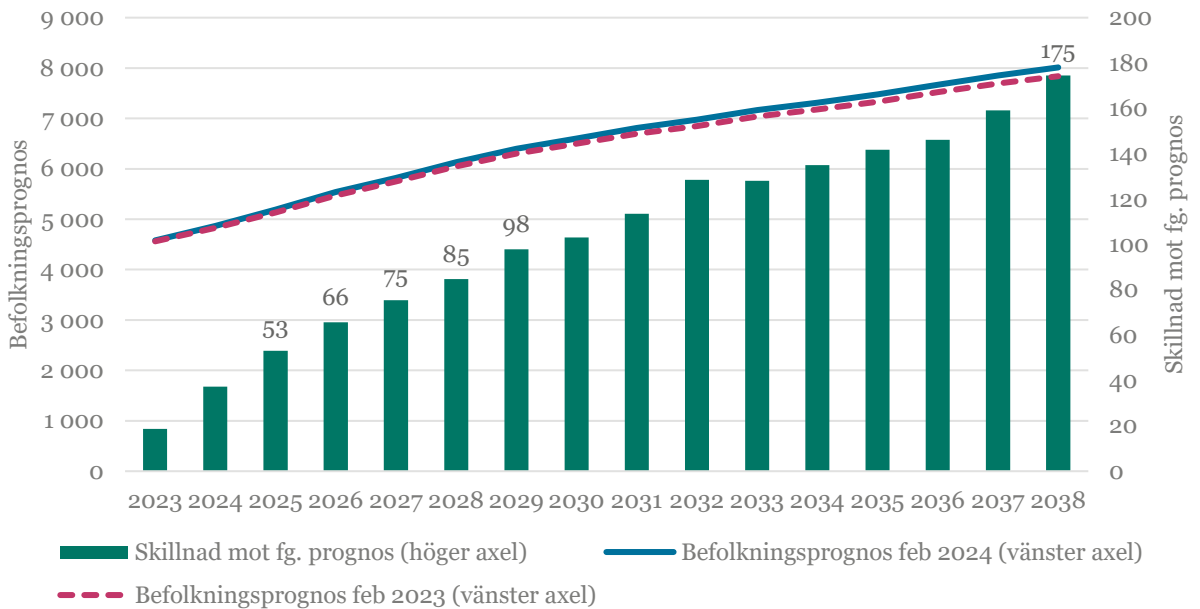
För gymnasieungdomarna i åldrarna 16-18 år syns en ökning, även om prognosen även här är nedreviderad jämfört med förra året. 2024 beräknas Varbergs kommun ha 2 351 st ungdomar i gymnasieåldern, 2029 är siffran 2 497, det vill säga en ökning med 146 ungdomar.

Befolkningsprognos 16-18 år (gymnasium)

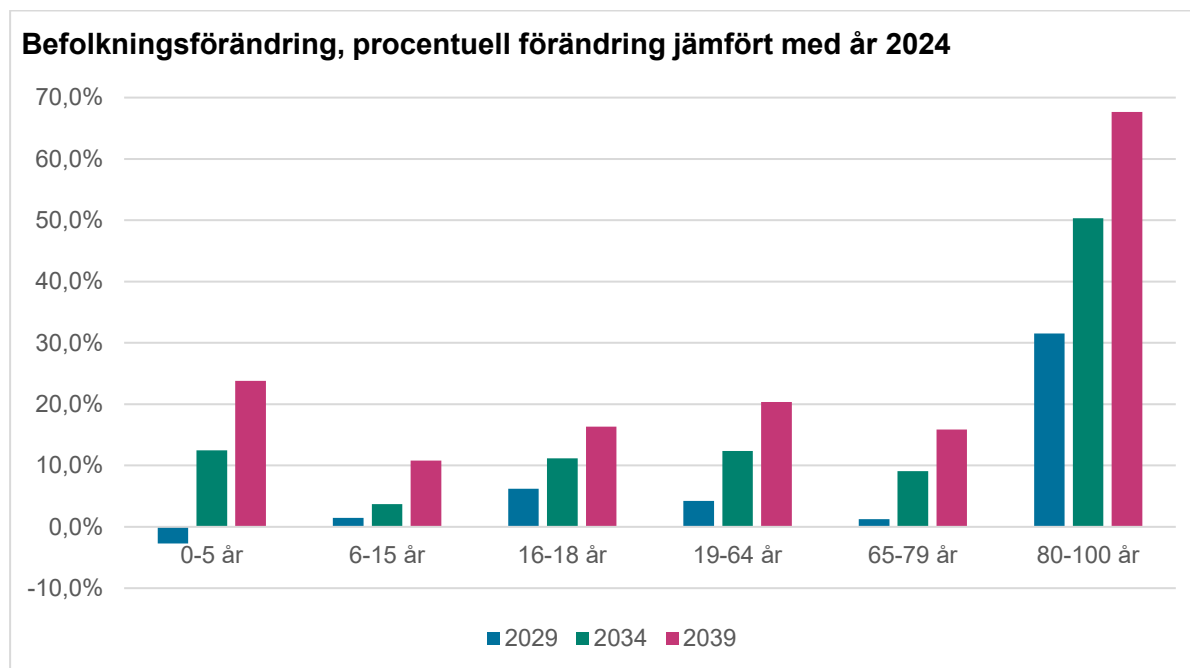
I den äldsta åldersgruppen, 80+, ser vi en ökning jämfört med föregående prognos. Diagrammet nedan illustrerar detta, i antalet ökar denna åldersgrupp från 4 580 personer 2023 till 6 400 personer 2029, det vill säga en ökning med 1 820 personer under planperioden.

Befolkningsprognos 80+

Den demografiska sammansättningen styr vilka behov av kommunal service som efterfrågas, och har stor påverkan på kommunens långsiktiga investeringsplanering. Som tidigare prognoser visat, så är det framför allt i åldersgruppen 80+ som ökningen är dramatisk vilket kommer att medföra ett växande behov av vård- och omsorgsplatser. Även antalet barn och ungdomar ökar, även om ökningstakten är kraftigt nedreviderad sedan förra befolkningsprognosen. I åldersgruppen arbetsför

ålder, 19-64 år, är den procentuella ökningen betydligt lägre än för äldre, vilket får en påverkan på de samlade kommunala skatteintäkterna som vi kan räkna med framöver.

Skatteintäkternas förändring

Prognosen för skatteintäkter påverkas dels av de samhällsekonomiska faktorer som beskrivits ovan, det vill säga SKR:s antaganden om den procentuella tillväxten i det nominella skatteunderlaget för åren framåt, och den befolkningsprognos som togs fram i februari 2024. Kommunens skatteintäkter baseras på följande prognostiserade befolkningsstorlek per den 1 november året innan budgetåret:

Tabell: Antal invånare per den 1 november

	1 nov 2024 (skatteintäkter 2025)	1 nov 2025 (skatteintäkter 2026)	1 nov 2026 (skatteintäkter 2027)	1 nov 2027 (skatteintäkter 2028)
Antal invånare	68 689	69 042	69 377	69 679

Nedan syns skillnaden i prognosen för det nominella skatteunderlaget från SKR:s augustiprognos, som *Budget 2024 och plan 2025-2028* baserades på. För 2024 är prognosen nedreviderad från 3,8% till 2,7%, främst på grund av en lägre sysselsättning än tidigare prognosticerat.

Tabell: Skatteunderlagsprognoser 2023-2027, procentuell förändring

	2023	2024	2025	2026	2027
SKR februari 2024	5,1	2,7	4,9	4,2	4,0
SKR augusti 2023	4,9	3,8	5,0	4,8	

Källa: SKR:s cirkulär 23:36 och 24:16

Jämfört med nu gällande budget, så påverkas skatteintäkterna negativt med 37 Mnkr för 2025, och för åren 2026-2028 blir skillnaden ännu större, se nedan tabell. Totalt innebär den nya skatteprognosen 486 Mnkr mindre i skatteintäkter under åren 2025-2028 jämfört med den prognos vi hade under hösten 2023.

Förändring skatteintäkter (mnkr)	2025	2026	2027	2028
Planeringsförutsättningar 2025	4 643	4 837	5 052	5 295
Budget 2024	4 680	4 947	5 207	5 479
Sammantagen förändring jmf med budget 2024	-37	-110	-155	-184

Finansiell analys

Varbergs kommunkoncern står inför fortsatt höga investeringsnivåer kommande år, bland annat för att möta det ökade antalet invånare i kommunen. De höga investeringsnivåerna innebär en ökad belåning och påverkar därmed resurserna till löpande drift inom verksamheterna. Låneskulden för kommunen förväntas öka från 1,2 mdkr 2022 till nära 3,4 mdkr 2028. En ständig avvägning måste därför göras mellan önskvärd storlek på resultat och storlek på planerade investeringar.

För att klara de ekonomiska utmaningarna har Varbergs kommun i *Budget 2024 och plan 2025-2028* antagit långsiktiga resultatmål för perioden 2020-2028. Budgeten för planperioden 2024-2028 är upprättad i enlighet med de riktlinjer som kommunen antagit för god ekonomisk hushållning och kommunen beräknades nå de finansiella målen, undantaget det strukturella resultatet för 2024 då den höga inflationen ger engångseffekter på pensionskostnaderna. I budgeten ingår såväl årliga omställningskrav på samtliga nämnder som koncernövergripande anpassningsåtgärder, sammantaget 240 Mnkr för åren 2024-2028.

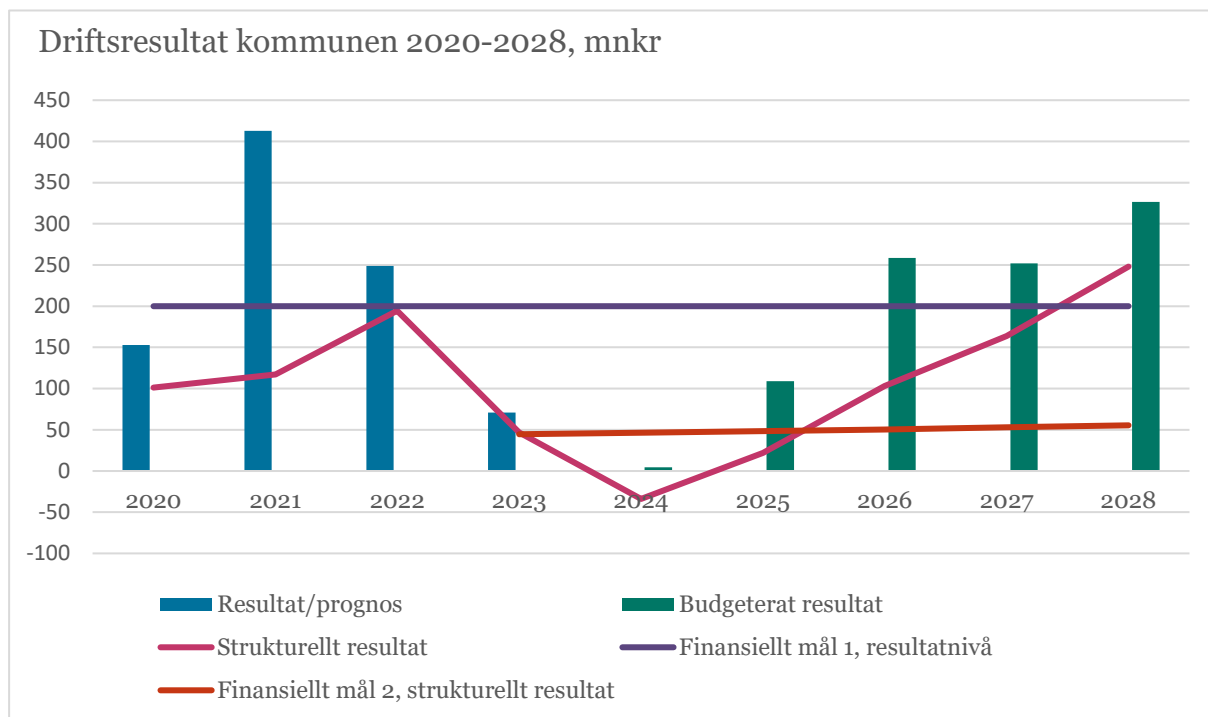
Värt att notera är att målet för soliditeten sänktes i Budget 2023, från 60% till 50% för primärkommunen. Soliditeten är ett mått på långsiktig ekonomisk styrka – den visar hur stor andel av tillgångarna som kommunen har finansierat med eget kapital. De budgeterade resultat- och investeringsnivåer som kommunen står inför de kommande åren innebär en medveten sänkning av soliditetsnivån. Nivån bedöms fortsatt som god (det kommunala genomsnittet ligger på 44%) men behöver löpande utvärderas för att inte minska ytterligare. Soliditeten bygger i hög grad på hur stora tillgångar en kommun byggt upp historiskt och säger inte alltid så mycket om hur ekonomin mår just nu, och då är det viktigt att veta åt vilket håll utvecklingen pekar.

Budgeterat resultat 2025 och avstämning mot finansiella mål

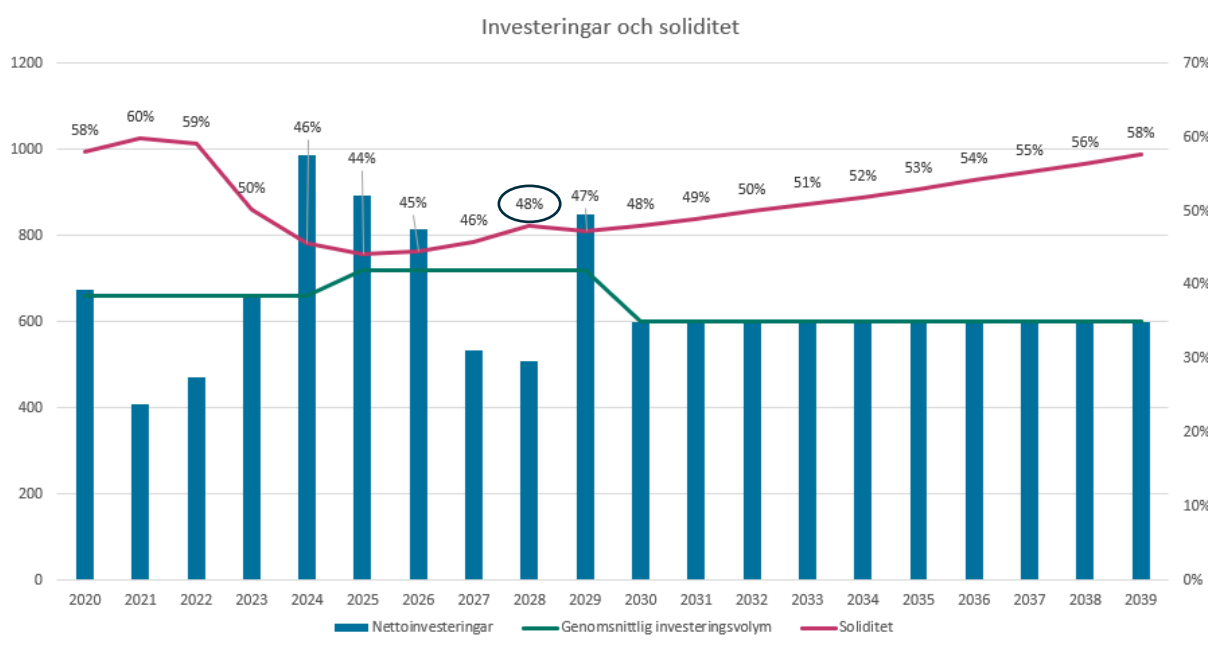
De förändrade förutsättningar som redovisats tidigare medför att kommunens resultat för 2025 har sänkts från 149 Mnkr till 109 Mnkr, det vill säga en sänkning med totalt 40 Mnkr sedan budgeten antogs i november 2023. Årets strukturella resultat för kommunen förväntas bli 22 Mnkr 2025, vilket är 24 mnkr lägre än det finansiella målet om att kommunens resultat exklusive exploateringsöverskott ska uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (vilket motsvarar 46 Mnkr 2025). I budgeten som antogs 2024 nåddes ej det strukturella resultatet 2024, nu finns en risk att detta mål inte heller nås 2025 vilket är något som får beaktas i höstens budgetberedning.

Nedan syns prognosen för resultat och strukturellt resultat för 2020-2028 utifrån de förändrade förutsättningarna som beskrivits i planeringsförutsättningarna. Det genomsnittliga resultatet för perioden beräknas i planeringsförutsättningarna till

204 Mnkr. När budgeten för 2024 och plan 2025-2028 beslutades i höstas låg den genomsnittliga resultatnivån för åren 2020-2028 på 242 Mnkr.

Soliditeten med de investeringsnivåer som antogs i *Budget 2024 och plan 2025-2028* och med de resultatnivåer som nu prognostiseras, beräknas uppgå till 48% i slutet av 2028 och det finns således risk att kommunens soliditetsmål inte heller nås. För att inte riskera detta föreslås nämnderna planera för en minskning av investeringsramarna, läs mer i stycket om nämndernas investeringar.

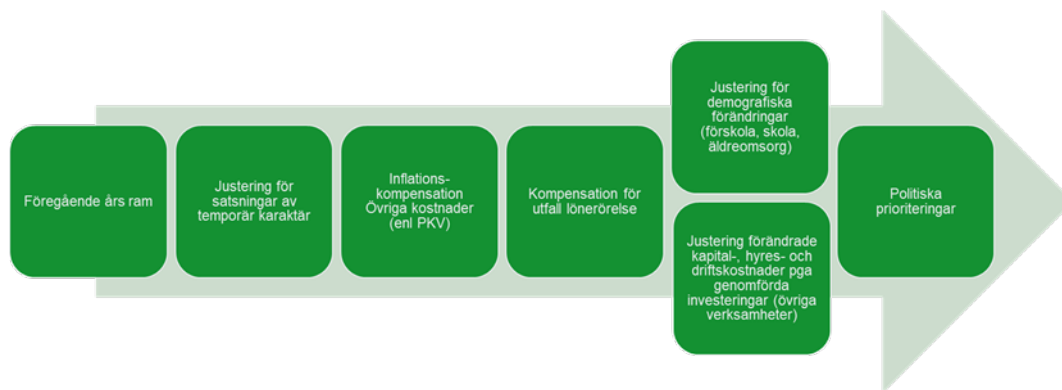
Nämndernas budgetförutsättningar

Nämndernas ramar justeras årligen för pris- och löneutveckling samt för demografiska förändringar. De nämnder som inte får demografisk kompensation får i stället ramtillskott för förändrade kapital-, hyres- och driftskostnader efter genomförda investeringar. Syftet med ramjusteringarna är att verksamheten ska kunna bedrivas med oförändrad kvalitet även vid pris- och befolkningsförändringar.

Efter ovanstående tekniska ramjusteringar görs politiska prioriteringar utifrån kommunens finansiella mål och övriga planeringsunderlag.

Politiska prioriteringar kan handla om förändrad kvalitet eller utbud men även om krav på nämnderna om förändrade arbetssätt och effektivare verksamhet.

Resursfördelningsmodellen kan beskrivas på följande vis:

Pris- och löneförändringar

Kommunen använder prisindex för kommunal verksamhet (PKV) från SKR för att ta hänsyn till förväntade prisökningar i budgeten. Detta index består av två sammanvägda uppräkningsstal, dels prognos för arbetskraftskostnadens förändring, dels prognos för prisförändring av övrig förbrukning. Nämndernas nettokostnader vid det senaste bokslutet används som underlag för beräkningen. För planeringsperioden används PKV enligt SKR:s cirkulär 24:16 från februari. I detta cirkulär lämnar SKR utöver den ordinarie prognosen, även en prognos som exkluderar pensionskostnadernas förändring, PKV exkl PO-effekt. Det är också denna prognos som är rimlig att använda vid justering av nämndernas ramar, då pensionsskuldens förändring hanteras kommunövergripande i budgeten.

För 2025 förväntas arbetskraftskostnaden öka med 3,5 procent och kostnaderna för övrig förbrukning med 2,5 procent. Kostnader för löneökningar är budgeterade centralt under kommunstyrelsen för att fördelas till nämnderna enligt utfall av lönerörelsen. Kompensationen för prisökningen på övrig förbrukning har tillförts respektive nämnds ram.

Tabell: Prisindex för kommunal verksamhet, exkl. PO-effekt

Prisindex	2023	2024	2025	2026	2027
PKV arbetskraftskostnader	3,1	3,8	3,5	3,3	3,3
PKV övrig förbrukning	4,0	2,9	2,5	2,5	2,5
Prisförändring %	3,4	3,5	3,2	3,0	3,1

Källa: SKR:s cirkulär 24:16

SKR lämnar löpande nya prognoser om skatteunderlagsförändring och PKV. Inför höstens budgetbeslut kommer den då aktuella prognosen att användas.

Demografiska förändringar

Förskole- och grundskolenämndens ram och en övervägande del av utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens ram samt socialnämndens ram justeras för demografiska förändringar enligt den senast beslutade befolkningsprognosen.

Demografisk kompensation med befolkningsprognos 2024

Nämnd	2025	2026	2027	2028
Förskole- och grundskolenämnden	- 15 331	- 11 009	- 7 396	3 710
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	4 704	11 354	10 797	111
Socialnämnden	40 986	37 132	36 923	36 487
Totalt	30 359	37 477	40 324	40 308

Den demografiska kompensationen till nämnderna för år 2025 blir totalt 30 mnkr, vilket är 22 Mnkr lägre än vad som angavs i budget 2024. Som syns i tabellen ovan så blir det ett avdrag för Förskole- och grundskolenämnden under 3 års tid, inte en kompensation. Den ackumulerade differensen för demografisk kompensation med den nya befolkningsprognosen innebär totalt en minskning på 69 Mnkr för berörda nämnder under åren 2025-2028. Den minskade kompensationen till Förskole- och grundskolenämnden och Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beror på en lägre befolkningstillväxt i skolåldrarna än tidigare prognoser visat, men en högre kompensation till Socialnämnden då prognosen visar en större tillväxt i befolkningen som är 80+. I nedan tabell syns vilken påverkan den nya prognosen får på berörda nämnder totalt jämfört med Budget 2024:

	Differens 2025	Differens 2026	Differens 2027	Differens 2028	Ackumulerad differens
Förskole- och grundskolenämnden	- 28 619	- 19 701	- 16 952	- 13 136	- 78 407
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	- 3 052	- 2 255	- 2 350	- 1 869	- 9 526
Socialnämnden	9 775	2 524	2 867	3 508	18 673
Totalt	- 21 896	- 19 432	- 16 434	- 11 497	- 69 260

Störst effekt har den nya prognosen på Förskole- och grundskolenämnden, vars totala demografiska kompensation minskar med 78 Mnkr under åren 2025-2028.

I *Underlag till budget 2025 och plan 2026-2029* förväntas Förskole- och grundskolenämnden, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt Socialnämnden beskriva vilka effekter nuvarande demografimodell har på

nämndens förutsättningar att klara de framtida driftskostnader som föreslagna investeringar inom nämndens område innebär.

Servicekommitténs prisökningar på interna köp

Servicekommittén höjer priset på sina tjänster med det sammanvägda PKV:t för arbetskraft och övriga kostnader från SKR:s prognos för februari året innan budgetår, för 2025 är denna prisökning beräknad till 3,2%. Denna prisökning ska täcka servicekommitténs ökade kostnader för inköp av material och tjänster samt ökade personalkostnader för servicekommitténs intäktsfinansierade verksamhet.

Köpande förvaltningar kompenseras för servicekommitténs beräknade lönekostnadsökningar i budgeten och får även kompensation för prisökningar på hela nämndens nettokostnader som beskrivet i stycket ovan om pris- och löneförändringar. Alla nämnder har dock ett årligt effektiviseringskrav på 1% vilket innebär att 1% dras av från den ingående ramen från föregående år innan övriga budgetjusteringar görs.

För att effektiviseringskravet ska gälla för alla kommunens nämnder föreslås att Servicekommittén höjer sina priser med PKV minus 1 procentenhet, det vill säga 2,2% för 2025 istället för 3,2%. Kostnadsökningar kopplat till nytt Microsoftavtal som ej ryms inom ovan nämnda prisuppräknings får höjas så att Serviceförvaltningen får täckning för det nya avtalspriset.

Prioriteringar

I driftsbudgeten har nämndernas ramar justerats enligt de förutsättningar som beskrivits i föregående kapitel samt utifrån de förändringar som redan fattade beslut har medfört. I de förändrade ramarna ingår även ett antal satsningar som den styrande majoriteten valt att prioritera. I nedan tabell presenteras vilka dessa satsningar är och hur de fördelas mellan nämnderna. Observera att åren 2025-2028 är en plan enligt nu gällande budget, vilket innebär att satsningarna för dessa år kan omvärderas under höstens budgetprocess.

Prioriteringar, mnkr	2025	2026	2027	2028
Kommunstyrelsen	2,0	-1,0		
Trygghetshöjande åtgärder	1,5			
Färdtjänst	1,0			
Köp av digitaliserad översiktsplan		-1		
Systemtjänster ekonomiområdet	-0,5			
Socialnämnden	1,5			
Uppstart fontänhus	1,5			
Byggnadsnämnden	1,0	-1,0	-1,0	
Detaljplaner landsbygd		-1,0		
System Lantmäteri	1,0		-1,0	
Hamn- och gatunämnden	4,5			
Förändring hamnverksamhet	4,5			
Kultur- och fritidsnämnden	1,0	-1,0		
Wallstreet konstfestival	1,0	-1,0		
Summa prioriteringar	10,0	-3,0	-1,0	0,0
Akkumulerat	10,0	7,0	6,0	6,0

Nämndernas driftsbudget

Nämndernas driftsramar för 2025 beslutades genom *Budget 2024 och plan 2025–2028*. Ramarna justeras genom dessa planeringsförutsättningar enligt de förutsättningar som beskrivs i avsnittet *Förutsättningar för nämndernas ramar*. De ramar som anges för 2025 i detta dokument är de som nämnderna har att förhålla sig till vid upprättande av nämndernas *Underlag till budget 2025 och plan 2026–2029*. Vid kommunfullmäktiges budgetbeslut i november 2024 kan nämndernas ramar komma att revideras, bland annat för förändrade uppräkningsfaktorer för prisökningar enligt SKR:s prognos hösten 2024 och effekter av regeringens höstproposition samt lokala politiska prioriteringar.

Tabellerna nedan visar de ramar som nämnderna har att planera utifrån i sitt underlag till budget samt hur nämndernas driftsramar förändrats mellan 2024 och 2025.

Driftsbudget, mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Nämndernas ramar						
Kommunfullmäktige	-4,2	-4,1	-4,3	-5,3	-4,5	-4,6
Kommunrevision	-2,1	-2,1	-2,2	-2,2	-2,3	-2,3
Valnämnd	-0,9	-0,1	-1,0	-0,1	-0,1	-1,0
Överförmyndarnämnd	-6,5	-6,9	-7,2	-7,3	-7,5	-7,9
Kommunstyrelsen	-215,7	-217,6	-216,6	-217,0	-217,4	-217,8
Service nämnden	-33,0	-32,9	-32,8	-32,6	-32,4	-32,2
Byggnadsnämnden	-28,5	-27,9	-26,0	-24,1	-23,2	-22,2
Kultur- och fritidsnämnden	-216,9	-220,4	-221,4	-223,5	-225,7	-228,0
Hamn- och gatunämnden	-174,3	-177,2	-177,4	-177,7	-178,0	-178,4
Förskole- och grundskolenämnden	-1 573,8	-1 561,0	-1 552,7	-1 548,6	-1 556,2	-1 567,0
Socialnämnden	-1 512,1	-1 538,8	-1 578,4	-1 619,1	-1 659,5	-1 700,1
Miljö- och hälsoskydds nämnden	-12,4	-11,9	-11,7	-11,4	-11,2	-10,9
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-390,2	-397,5	-411,9	-425,3	-428,2	-428,7
Summa nämndernas ramar	-4 170,6	-4 198,6	-4 243,6	-4 294,2	-4 346,2	-4 401,2

Nämndernas ramar 2025 förändring sedan budget 2024, mnr	Budget 2024	Omställning 1 %	Justering lön & arvodesökningar	Justering för förändrade hyres- drift- och kapitalkostnader	SVN:s prisökningar, kompensation för lönedel	Inflation (uppräknig enligt PKV övriga kostnader 2,5 %)	Demografi	Omställning och anpassning av verksamheten	Teknisk justeringar inkl. budgetprop.	Politiska prioriteringar	Budget 2025	DIFFERENS
Kommunfullmäktige	4,2		0,1	0,0	0,0	0,0		0,0	-0,2		4,1	-0,1
Kommunrevision	2		0	0,0	0	0,0		0,0	0		2	0
Valnämnd	0,9		0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	-0,8		0,1	-0,8
Överförmyndarnämnd	6,5		0,1	0,0	0,0	0,4		0,0	0,0		6,9	0,4
Kommunstyrelsen	215,7	-2,2	0,2	0,1	0,4	1,8		-1,0	0,5	2,0	217,6	1,8
Service-nämnden	33,0	-0,3	0,1	0,1	0,0	0,1		0,0	0,0	0,0	32,9	-0,1
Byggnadsnämnden	28,5	-0,3	0,0	0,0	0,1	-0,7		-0,7	0,0	1,0	27,9	-0,6
Kultur- och fritidsnämnden	216,9	-2,2	0,0	1,1	1,2	3,0		-1,2	0,0	1,0	219,8	2,9
Hamn- och gatunämnden	174,3	-1,7	0,0	0,1	0,1	1,8		-1,9	0,0	4,5	177,2	2,9
Förskole- och grundskolenämnden	1 573,8	-15,7	0,2	2,3	4,1	14,0	-15,3	-2,3	0,0	0,0	1 561,0	-12,8
Socialnämnden	1 512,1	-15,1	1,7	0,4	2,5	15,0	41,0	-1,4	-18,8	1,5	1 538,8	26,7
Miljö- och hälsoskydds-nämnden	12,4	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,2		-0,2	0,0		11,9	-0,5
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	390,2	-3,9	0,2	0,0	0,9	5,6	4,7	-0,6	0,3		397,5	7,3
Summa nämndernas ramar	4 170,6	-41,6	2,7	4,3	9,2	40,7	30,4	-9,3	-19,0	10,0	4 198,0	27,4

Nämndernas investeringsbudget

Budget 2024 och plan 2025-2028 bygger på en genomsnittlig investeringsnivå på cirka 800 Mnr under åren 2024-2027 för att sedan sjunka till 600 Mnr per år från 2028 och framåt. Översatt till investeringsramar för kommande planperioder skulle detta innebära följande investeringsnivåer:

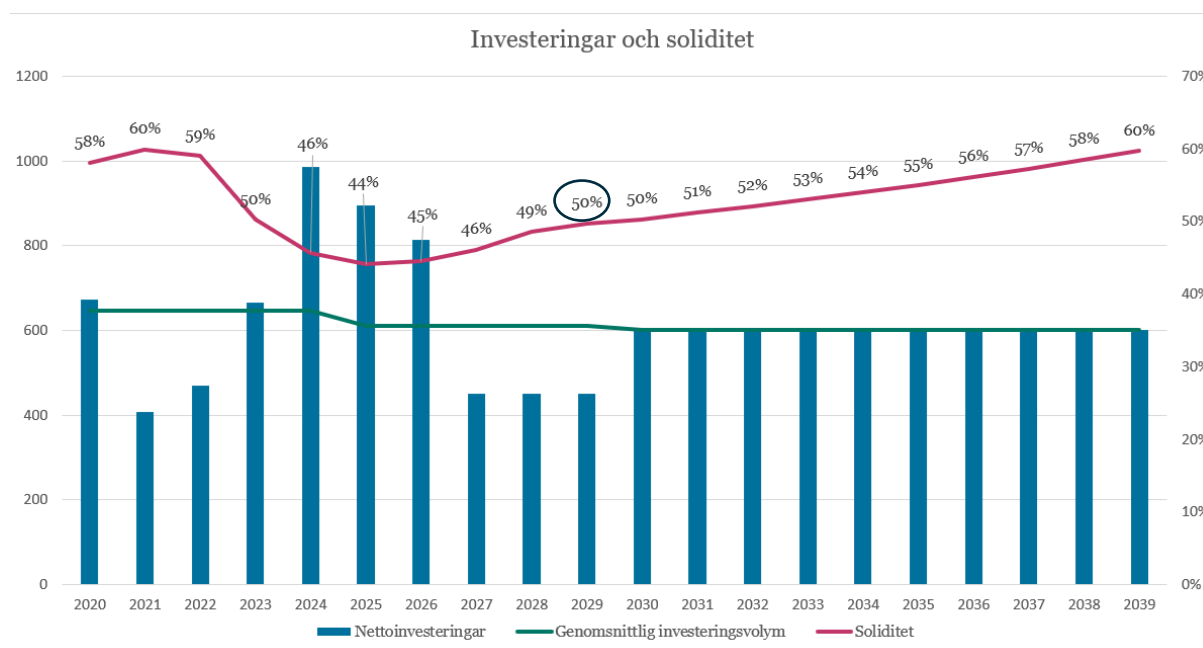
2025-2029: 720 Mnr per år, totalt 3 600 Mnr för hela perioden.

2030-2034: 600 Mnr per år, totalt 3 000 Mnr för hela perioden.

2035-2039: 600 Mnr per år, totalt 3 000 Mnr för hela perioden.

Med ovan investeringsvolym beräknas soliditeten ha sjunkit till 47% i slutet av 2029 och det finansiella resultatet för planperioden nås ej. De resultatnivåer som ligger till grund för beräkning av soliditeten förutsätter också att alla nämnder klarar de omställningskrav som är beslutade och att nämnderna även klarar av de ökade drifts- och hyreskostnaderna som de planerade investeringsvolymerna innebär med den resursfördelningsmodell som gäller idag. I simuleringar som gjorts av demografitilldelningen framöver jämfört med de ökade hyreskostnaderna som nya förskolor, skolor och äldreboenden innebär syns en betydande utmaning.

Med hänsyn tagen till den nya befolkningsprognosen föreslås en sänkning av investeringsvolymerna med totalt 600 Mnkr för åren 2025-2029, så att den genomsnittliga investeringsvolymen för perioden inte överstiger 3 000 Mnkr. Med denna investeringsvolym sjunker soliditeten under några år framöver men beräknas ligga runt 50% år 2029 och sedan successivt öka. Även med denna minskning finns utmaningar framöver när det gäller resursfördelningsmodellen, och det blir viktigt att nämnderna i sina förslag till investeringsbudget inför *Budget 2025 och plan 2026-2029* beskriver vilken effekt planerade investeringar får på nämndens driftskostnader, hur nämnden beräknar klara dessa kostnader och vad konsekvenserna blir om planerade investeringar ej genomförs.

Nedan tabell visar fördelningen av föreslagna investeringsramar mellan olika kategorier av investeringar:

Planeringsförutsättningar, mnkr	2025-2029	2030-2034	2035-2039
Lokaler	1 750	1 750	1 750
Reinvesteringar i lokaler	420	420	420
Infrastruktur och offentlig plats	520	520	520
Inventarier och IT	240	240	240
Mark- och fastighetsförvärv	70	70	70
Total	3 000	3 000	3 000